

Elvira fra Mozarts opera Don Juan

*Ene står hun og forladt, og ingen tvivl frister
hende; det er klart, at han var en bedrager,
der har berøvet hende alt og prisgivet
hende til vanære og skændsel*

Vi lærer denne pige at kende af operaen *Don Juan*, og det vil ikke være uden betydning for vor senere undersøgelse, at agte på de vink om hendes tidligere liv, som stykket indeholder.

Hun var nonne, det er fra et klostres fred, Don Juan har revet hende ud. Herved antydes hendes lidenskabs uhyre intensitet. Det var ingen pjattet tøs fra et institut, der har lært at elske i skolen, at kokettere på baller; om en sådan bliver forført, har ikke stort at betyde.

Elvira derimod er opdraget i klosterets tugt, men denne har ikke formået at udrydde lidenskaben, men vel lært hende at undertrykke den, og derved at gøre den endnu heftigere, så snart den får lov at bryde frem.

Hun er et sikkert bytte for en Don Juan; han vil vide at lokke lidenskaben frem, vild, ustyrlig, umættelig, kun at tilfredsstille i hans kærlighed.

I ham har hun alt, og det forbigangne er intet; forlader hun ham, da taber hun alt, også det forbigangne.

Hun har givet afkald på verden; da viste der sig en skikkelse, hun ikke kan give afkald på, og det er Don Juan. Fra nu af giver hun afkald på alt, for at leve med ham. Jo betydningsfuldere det var, hun forlader, desto fastere må hun klynge sig til ham; jo fastere hun har omsluttet ham, desto forfærdeligere bliver hendes fortvivlelse, når han forlader hende.

Hendes kærlighed er allerede fra begyndelsen af en fortvivelse; intet har betydning for hende, hverken i himlen eller på jorden, uden Don Juan.

I stykket interesserer Elvira os kun, for så vidt hendes forhold til Don Juan har betydning for ham. Skulle jeg med få ord antyde denne hendes betydning, så ville jeg sige; hun er Don Juans episke skæbne, kommandanten er hans dramatiske skæbne.

Der er i hende et had, der vil søge Don Juan i enhver afkrog, en ilds-lue – en flamme – , der vil oplyse det mørkeste skjul, og skulle hun endda ikke opdage ham, så er der i hende en kærlighed, som vil finde ham.

Hun deltager med de andre i at forfølge Don Juan; men tænkte jeg mig, at alle magter var neutraliserede, hans forfølgeres bestræbelser havde hævet hinanden, så Elvira blev ene om Don Juan, og han givet i hendes vold, så ville hadet væbne hende til at myrde ham, men hendes kærlighed ville forbyde det, ikke af medlidenhed, for dertil er han hende for stor, og således ville hun bestandig holde ham i live, for dræbte hun ham, da dræbte hun sig selv.

Dersom der altså i stykket ikke var andre kræfter i bevægelse mod Don Juan end Elvira, så ville det aldrig ende; for Elvira ville forhindre lynet selv, hvis det var muligt, i at ramme ham, for selv at hævne sig, og dog ville hun atter ikke formå selv at tage hævn.

Således interesserer hun i stykket; men vi bekymrer os her kun om hendes forhold til Don Juan, for så vidt det har betydning for hende.

Hun er genstand for manges interesse, men på højst forskellig måde.

Don Juan interesserer sig for hende, før stykket begynder, tilskueren skænker hende sin dramatiske interesse, mens

vi, sorgens venner, vi følger hende ikke blot til den nærmeste tværgade, ikke blot det øjeblik, da hun går over scenen; nej, vi følger hende på hendes ensomme veje.

Don Juan har altså forført Elvira, og har forladt hende, det er hurtigt gjort, så hurtigt, 'som en tiger knække kan en lilje' – jf. lampens ånd i Oehlschlägers eventyrdrama *Aladdin* – når der ved Spanien alene står 1003, så kan man deraf se, at Don Juan har hastværk og så nogenlunde beregner bevægelsens hurtighed.

Don Juan har forladt hende; men der er ingen omgivelser, hun kan falde afmægtig i armene på – hun behøver ikke at frygte, at omgivelsen vil slutte sig for tæt om hende, den vil vel vide at åbne gelederne for at lette hende af marchen; hun behøver ikke at frygte, at nogen vil afdisputere hende hendes tab, snarere vil måske en eller anden påtage sig at demonstrere det.

Ene står hun og forladt, og ingen tvivl frister hende; det er klart, at han var en bedrager, der har berøvet hende alt og prigsivet hende til vanære og skændsel. Det er imidlertid, æstetisk talt, ikke det værste for hende, det frelser hende; en kort tid for den reflekterede sorg, der visselig er smerteligere end den umiddelbare.

Faktum er her utvivlsomt, og refleksionen ikke kan komme til, at forvandle det snart til et, snart til et andet.

En Marie Beaumarchais, fra Goethes drama *Clavigo*, kan have elsket en Clavigo ligeså heftigt, ligeså vildt og lidenskabeligt; i forhold til hendes lidenskab kan det være en aldeles tilfældighed, at det værste ikke er sket; hun kan næsten ønske, at det var sket, for da var der dog en ende på historien, da var hun langt stærkere rustet mod ham; men det er ikke sket.

Det faktum hun har for sig, er langt tvivlsommere, dets egentlige beskaffenhed bliver altid en hemmelighed mellem hende og Clavigo. Når hun tænker på den kolde un-